

**OHJEISTUS:
TUPAKKATUOTTEIDEN
VÄHITTÄISMYNNIN
LUVANVARAISUUS 1.4.2009**

Sosiaali- ja terveysministeriö

Tupakkatuotteiden vähittäismyynti luvanvaraiseksi

Tupakkatuotteiden vähittäismyyntin luvanvaraistamista koskeva tupakkalain muutos tulee voimaan 1.4.2009.

Mainitun ajankohdan jälkeen tupakkatuotteita vähittäismyyntissä saa myydä vain sellainen elinkeinonharjoittaja, jolla on tupakkatuotteiden myyntipaikan sijaintikunnan myöntämä vähittäismyyntilupa.

Vähittäismyyntilupa on myös edellytys tupakkatuotteiden hankinnalle jälleenynttiin tukkumyyntistä.

Lakiin sisältyy siirtymäaikasäännös. Sen mukaan elinkeinonharjoittaja saa kuitenkin myydä tupakkatuotteita yhden vuoden ajan (1.4.2009 - 31.3.2010) ilman voimassa olevaa tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupaa, jos hän on jättänyt vähittäismyyntilupahakemuksensa myyntipaikan sijaintikunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta (siis viimeistään 30.6.2009).

Siirtymäsäännöksen mukaan elinkeinonharjoittaja saa yhden vuoden ajan lain voimaantulosta (1.4.2009-31.3.2010) ostaa tupakkatuotteita tukkumyyntistä, jos hän on jättänyt vähittäismyyntilupahakemuksensa asianomaiselle kunnalle kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta (siis viimeistään 30.6.2009).

Myyntilupahakemus on mahdollista tehdä sähköisesti tai kirjallisella lupahakemuksella. Hakemus suositellaan tehtäväksi sähköisesti. Sähköiseen hakemiseen tarkoitettu hakemuslomake ohjeineen löytyy Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) internet-sivuilta (www.valvira.fi) 1.3.2009 alkaen.

Sähköinen hakemus ohjautuu automaattisesti myyntiluparekisteriin ja toimipisteen sijaintikunnalle. Elinkeinoharjoittajien toivotaan käyttävän ensisijaisesti sähköistä hakemusta, koska sitä kautta tukkumyyjä saa ajantasaisen tiedon siitä, että hakemus on jätetty tai myyntilupa myönnetty.

Mikäli elinkeinonharjoittaja tekee kirjallisen lupahakemuksen, hakemuslomake löytyy samoilta Valviran internet-sivuilta ja se jätetään täytettynä myyntipaikan sijaintikunnalle. Paperisen lupahakemuksen tiedot siirtyvät viiveellä sähköiseen myyntiluparekisteriin. Lupahakemus voidaan tehdä kunnalle jo ennen lain voimaantuloa.

Kunta perii luvan myöntämisestä hyväksymänsä taksan mukaisen maksun.

Luvanvaraisuus koskee myös tupakkatuotteiden myyntiä automaattisista myyntilaitteista (automaattimyynti). Liikennevälineessä tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin luvan myöntää luvanhakijan kotikunta.

MYYNTILUVAN HAKEMINEN

Myyntilupaa haetaan myyntipaikan sijaintikunnalta ja liikennevälineiden kyseessä olleen luvanhakijan kotikunnalta.

Lupahakemuksessa on oltava seuraavat tiedot (TupL 10 b § 3 mom.):

- Hakijan nimi/yhteisön toiminimi ja yhteystiedot, yritys- tai yhteisötunnus, tupakkatuotteiden myyntipaikan osoite
- Selvitys myynnin valvontajärjestelyistä ja omavalvontasuunnitelma
- Selvitys myyntipaikassa sijaitsevien myyntipisteiden lukumäärästä ja sijainnista
- Selvitys tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta myyntipisteessä

MYYNTILUVAN MYÖNTÄMISEN EDELLYTYKSET

Kunta voi myöntää vähittäismyyntiluvan elinkeinotoiminnassa tapahtuvaan tupakkatuotteiden myyntiin, jos hakija on esittänyt:

1. hyväksyttävän tupakkatuotteiden myynnin omavalvontasuunnitelman,
2. säännökset täyttävän selvityksen tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden sijoittelusta tupakkatuotteiden myyntipisteessä

sekä osoittanut

3. kykenevänsä vastaamaan valvontajärjestelyjen riittävydestä.

OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN

Tupakkalain 10 §:n mukainen sosiaali- ja terveysministeriön asetus omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta annetaan niin, että se on käytettävissä 1.3.2009 alkaen.

Asetus löytyy silloin varmimmin Valviran internet-sivuilta (www.valvira.fi).

MYYNTIPISTEIDEN LUKUMÄÄRÄ JA SIJAINTI

Myyntipisteiden lukumäärä = myyntipaikassa yhtä aikaa käytössä olevien tupakan luovutus- tai kassatoimintoja sisältävien itsenäisten asiakaspalvelupisteiden enimmäismäärä.

Hakemuksessa on mainittava myyntipisteiden sijainti myyntipaikassa.

Myyntipisteiden lukumäärä ilmaisee myyntitoiminnan ja valvontatarpeen laajuuden.

SELVITYS TUPAKKATUOTTEIDEN JA TUPAKOINTIVÄLINEIDEN SIOITTELUSTA MYYNTIPAIKASSA JA -PISTEESSÄ

Sijoittelua koskevia säännöksiä ovat mm:

- Tupakkatuotteiden myyjän on voitava jatkuvasti valvoa ostotilannetta (TupL 10 b §)
- Tupakan, tupakkatuotteen, tupakointivälineen ja tupakkajäljitelmän mainonta, epäsuora mainonta ja muu myyninedistäminen on kielletty (TupL 8 §).
- Tupakan, tupakkatuotteen ja -jäljitelmän tai tupakointivälineen kytkeminen muiden tuotteiden myyntiin tai luovutukseen tai palvelujen antamiseen on kielletty (TupL 9 §)
- Tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä ei saa luovuttaa henkilölle, joka on 18 vuotta nuorempi (TupL 10 §)

Tuotteiden esillepano on valvontaa ohjaavan **Sosiaali- ja terveysalan lupa ja valvontaviraston (VALVIRA) vuosia 2008-2010 koskevan valvontaohjelman** mukaan mainonnallista **esimerkiksi** silloin, kun

- yksi tuoteryhmä erotetaan omaan hyllyynsä tai niiden näkyvyyttä korostetaan jollain tavalla,
- tupakkatuotteet tai tupakointivälineet on aseteltu lastentuotteiden tai pääasiallisesti alle 18-vuotiaita kiinnostavien tuotteiden (makeiset, sarjakuvat yms.) välittömään läheisyyteen,
- tupakkatuotteet tai tupakointivälineet on aseteltu lasten kulkureitille myyntipisteessä,
- yksittäisen tuotteen hintaa korostetaan jollain tavalla,
- tupakkatuotteiden nimet tai muut tunnukset ovat esillä muualla kuin vähittäismyyntipakkauksissa
- myyntipaikassa käytetään ilmoituksia, joissa on mainonnallisia iskulauseita, esim. ”Sikarit arkeen ja juhlaan!”
- vähittäismyyntipakkauksen lakisääteiset terveyshaittavaroitukset peitetään,
- terveyshaittavaroitusten näkyvyyttä ostotilanteessa muuten vaikeutetaan (esimerkiksi asettelemalla tuotteet vaakatasoon, jolloin savukeaskien pohjassa olevat tuotemerkit tuodaan näyttävänä mainospintana esille myyntipisteessä),
- alaikäisten huomion kiinnittämiseksi käytetään näyttävää K-18-merkintää,
- lakisääteinen, riippuvuudesta varoittava myyntikielto-opaste on taka-alalla tai sen teksti on muita opasteita tai K-18 -merkintää pienemmällä kirjasimella,
- tupakkatuotteiden esillepanossa käytetään ilmaisia (esim. ilmaisu ”light” ”mild”, ”tervaa vain 8 mg” tai ”kevyemmät pikkusikarit”), jotka luovat vaikutelman, että kyseinen tuote on vähemmän haitallinen kuin muut.

MUUTA TUPAKKATUOTTEIDEN MYYNTIIN LIITTYVÄÄ

TUPAKKATUOTTEIDEN VÄHITTÄISMYYNTILUPA JA MYYNNIN VALVONTA OVAT MAKSULLISIA . Lupa- ja valvontamaksutaksan vahvistaa kunta. Myyntipaikkakohtaisen vuotuisen valvontamaksun suuruuteen vaikuttaa myös myyntipisteiden lukumäärä.

KUNTA VOI PERUUTTAA LUVAN, JOS MYYNTILUVAN HALTIJA HUOMAUTUKSESTA, VAROITUKSESTA TAI SAKKORANGAISTUKSESTA HUOLIMATTA RIKKOO TUPAKKALAIN SÄÄNNÖKSIÄ.

LUPA VOIDAAN PERUUTTAA MÄÄRÄAIKAISESTI (MIN 1 VKO, MAX 6 KK) TAI PYSYVÄSTI.

Tarkempia tupakkatuotteiden myyntiä koskevia tietoja ja ohjeita on saatavilla internet- osoitteessa www.valvira.fi, polku: tupakka > myynti.